

PESTPROTOCOL HET 4^e GYMNASIUM

WOORD VOORAF

Voor u ligt het pestprotocol van het 4e Gymnasium. Het bevat richtlijnen op basis waarvan pestgedrag op onze school kan worden voorkomen, gesignaleerd, bestreden en opgelost. Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie van alle betrokken partijen, waaronder de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan. Het antwoord op die vraag is sterk afhankelijk van de situatie en daarom per geval verschillend. Dit protocol heeft als doel om alle betrokkenen, leerlingen, ouders, docenten en andere medewerkers van school, op de hoogte te brengen van alles wat de school wil en kan doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen.

Amsterdam, November 2022

Marleen Sluijsmans, anti-pestcoördinator (APC)

Inhoud

WOORD VOORAF	- 2 -
1 – HET PESTEN	- 4 -
Plagen en pesten	- 4 -
Vormen van pestgedrag	- 4 -
Patronen en rollen bij pesten	- 5 -
2 - CYBERPESTEN	- 6 -
Advies	- 6 -
Sexting en/ of shaming	- 6 -
Wat kan ik doen als er ongewenst een foto of filmpje van mij online staat?	- 6 -
3 – DE AANPAK	- 7 -
Vijfsporenaanpak.....	- 7 -
4 – INTERVENTIES	- 8 -
Herstelrecht.....	- 8 -
Steungroep	- 8 -
5 – ROLLEN VAN VOLWASSENEN	- 10 -
A – De ouders	- 10 -
B – De docenten	- 10 -
C – De mentor.....	- 10 -
D – De jaarlaagcoördinator.....	- 10 -
E – De vertrouwenspersoon	- 10 -
F – De zorgcoördinator/ zorgteam	- 10 -
G – De antipestcoördinator (APC)	- 11 -
H – De rector en conrector	- 11 -
I – Het onderwijsondersteunend personeel (OOP)	- 11 -
6 - SANCTIELADDER VOOR DE PESTER.....	- 12 -
Melding 1:.....	- 12 -
Melding 2:.....	- 12 -
Melding 3:.....	- 12 -
Melding 4:.....	- 12 -
Registratie in het leerlingdossier (Magister)	- 13 -
Bijlage I - VOORBEELD VAN EEN PESTCONTRACT	- 14 -
Bijlage II – LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN GESPESTE LEERLING.....	- 15 -
Bijlage III – LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN PESTER	- 16 -
Bijlage IV - INTERNETPROTOCOL	- 17 -
Bijlage V – CHECKLIST VIJFSPORENAANPAK	- 18 -

1 – HET PESTEN

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Lastig is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. Leerlingen die worden gepest schamen zich soms; medeleerlingen zien het signaleren van pestgedrag soms als 'klikken'. Als een leerling aangeeft dat iets niet meer leuk meer is en er wordt dan toch doorgegaan, dan noemen wij dit pesten op Het 4^e Gymnasium.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze individuele en groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Plagen en pesten

Als een persoon aangeeft een grapje niet (meer) leuk te vinden, dan wordt een grapje "pesten". Een belangrijk kenmerk van pubers is dat ze druk bezig zijn om zichzelf te definiëren in relatie tot anderen: tot hun ouders en andere volwassenen, maar vooral in relatie tot leeftijdsgenoten. Vriendschappen, relaties en sociale verhoudingen worden daarom tijdens de puberteit zeer belaste onderwerpen: Hoe is de pikorde in de klas? Ben ik populair? Wie "hoort" in de groep met wie? Wie "gaat" met wie? Wat zijn de erecodes van onze vriendschap? Juist op een leeftijd dat zelfvertrouwen sterk gekoppeld is aan het antwoord op bovenstaande vragen, is het een nare ervaring om het object te worden van pestgedrag.

Net als andere thema's, zijn ook relationele verhoudingen tijdens de puberteit onderwerp van experiment: vriendschappen worden "uitgeprobeerd"; soms net als vijandschappen en liefdes. Onderdeel van dit "uitproberen" is het aftasten van grenzen van het eigen gedrag: Hoe reageert de ander als ik dit zeg of doe? Hoe ver kan ik gaan met het uitoefenen van invloed op de ander? Hoe ver kan de ander gaan bij mij? Dit geëxperimenteer kan leiden tot negatieve interactie, uiteenlopend van het uithalen van een onschuldige grap tot het terroriseren van een ander.

Of we dat nou leuk vinden of niet: er is geen mens die tijdens zijn of haar puberteit nooit het onderwerp is geweest van spot, die zich nooit buitengesloten heeft gevoeld en die nooit het slachtoffer is geworden van roddel en achterklap. Dat wil in het geheel niet zeggen dat we ons moeten neerleggen bij pesterijen. Maar het betekent wel dat we moeten proberen om een onderscheid te maken tussen (onschuldige) plagerijen en (ernstiger) pestgedrag.

Hieronder volgen vier belangrijke indicatoren om plaag- van pestgedrag te onderscheiden; ze kunnen volwassenen (ouders, docenten) helpen om pestgedrag tijdig te herkennen:

1. *Wat is de impact van het gedrag?*
Hoe reageert het object? Lacht deze vrolijk mee of wordt de leerling boos/verdrietig? Ook in het eerste geval is de impact overigens soms groter dan de leerling laat merken...
2. *Is het gedrag wederkerig?*
Twee jongens die elkaar duwen in de gang duidt meestal niet op pesten; wanneer het steeds de ene jongen is die de andere duwt, is dat mogelijk wél het geval.
3. *Is het gedrag relationeel?*
Het uithalen van een "geintje" bij je beste vriendin duidt meestal niet op pesten; als het 4 e Gymnasium 5 Pestprotocol subject en object helemaal geen vriendschappelijke contacten onderhouden, is dat mogelijk wél het geval.
4. *Is de verhouding gelijkwaardig?*
Wie uitdeelt, moet ook kunnen incasseren: is het object een leerling die zelf ook wel eens een "geintje" uithaalt en die bovenaan de pikorde staat? Of betreft het een leerling die vaak het slachtoffer is en onderaan staat (de "pispaal")?

Vormen van pestgedrag

Er zijn veel vormen van pestgedrag. Rode draad is vaak het systematische en herhalende karakter van het gedrag:

Verbaal:

- Vernederen, belachelijk maken, uitlachen
- Roddelen, verspreiden van laster
- Jennen als het object zich in de klas wil/moet uiten (denk aan spreekbeurten, beurten in de klas, groepsdiscussies enz.)
- (Uit)schelden, discrimineren
- (Be)dreigen o (voortdurend) met bijnamen aanspreken

Schriftelijk:

- Onaangename of bedreigende briefjes schrijven o onaangename of bedreigende sms'jes sturen

- Onaangename of bedreigende mailtjes schrijven, dergelijke taal verspreiden op online media (bijvoorbeeld: Whatsapp, Tiktok, Snapchat, Instagram etc.)

Fysiek:

- Trekken aan kleding, duwen en sjoeren
- Schoppen en slaan
- Krabben en aan haren trekken
- Wapens gebruiken

Achtervolgen:

- Opjagen en achternalopen
- In de val laten lopen, klemzetten of rijden
- Opsluiten

Uitsluiten:

- Doodzwijgen en negeren
- Uitsluiten van feestjes en andere klassenactiviteiten buiten school
- Uitsluiten bij groepsopdrachten, gymmen/sporten, toernooien enz.

Stelen en vernielen:

- Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- Kliederen op iemands schriften, agenda of schoolboeken
- Schoolboeken en -tassen laten 'wegraken', in de prullenbak of buiten verstopten
- Banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersen:

- Dwingen om geld of spullen af te geven
- Het afdwingen om iets voor de pester te doen

Patronen en rollen bij pesten

Hoe verschillend de situaties ook zijn waarbij sprake is van pesten, vaak voltrekken deze zich volgens een vast patroon. Zo zijn vaste rollen en patronen te herkennen van dader(s), slachtoffer(s) en omstand(er)s).

Slachtoffer(s)

Gepeste:

- Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam.
- Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen; is bang dan nog meer gepest te worden.

Helper:

- Neemt het op voor de gepeste.
- Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester.
- Helpt graag en is daarom vaak populair.

Dader(s)

Pester:

- Is vaak onzeker en wil graag populair zijn en stoer gevonden worden o denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.

Meepester:

- Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort.
- Is bang om zelf gepest te worden.

Omstand(er)s

Stiekemer:

- Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee.
- Is bang om zelf gepest te worden o roept anderen erbij om het pesten te steunen.

Buitenstaander:

- Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.

Stille:

- Bemoeit zich er niet mee o vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen; is bang gepest te worden.

2 - CYBERPESTEN

Cyberpesten is pesten via het internet. Dat kan zijn via sociale media, zoals Facebook, Instagram en Snapchat, maar ook via SMS, WhatsApp, email etc.

Advies

- Negeer vervelende berichtjes, de pesters zijn op zoek naar een reactie
- Gebruik waar mogelijk een naam die je identiteit verbergt
- Blokkeer mensen die vervelend zijn, ga er niet op in
- Maak geen foto's van jezelf die je later kunnen schaden. Wanneer je seksueel getinte berichten wilt versturen, zorg ervoor dat je onherkenbaar bent. Bijvoorbeeld zonder hoofd.
- Bewaar bewijs van cyberpesten, zodat de dader zijn gedrag niet kan ontkennen (bijvoorbeeld een screenshot)
- Bespreek het met je ouders, leraren en/of vrienden.

Afspraken en gedragsregels rondom het gebruik van het internet en socialmedia op Het 4^e Gymnasium zijn te vinden in bijlage IV – INTERNETPROTOCOL.

Sexting en/ of shaming

Sexting is het verspreiden of delen van seksueel getinte berichten of foto's of video's van zichzelf via mobiele telefoons of andere media. De term is afgeleid van sex (verwijst naar de seksuele inhoud) en texting (Engels voor het versturen van een sms of mms)". Of je daar wel of niet aan doet, is jouw keuze en daar is niets mis mee.

Wanneer kan sexting strafbaar zijn?

Voor mensen boven de 18 is sexting niet strafbaar. Het kan wel strafbaar zijn op het moment dat er misbruik wordt gemaakt van naaktbeelden. Wanneer beelden zonder toestemming worden doorgestuurd, of als er sprake is van wraakporno of stiekem gemaakte beelden. Ook afpersing en chantage met naaktbeelden is strafbaar. Dit noemen we shaming.

Als je onder de 18 bent, mag je officieel geen naaktfoto's maken en delen. Dat valt op onder het maken en verspreiden van kinderporno.

Wanneer is sexting nog meer strafbaar?

- Als er sprake is van dwang, misleiding of chantage
- Als er stiekem beelden worden gemaakt
- Als er beelden/ foto's worden verspreid zonder dat degene die hierop staat hier toestemming voor heeft gegeven.
- Als er een afhankelijkheidsrelatie is. Dat betekent dat er geen gelijkwaardigheid is, bijvoorbeeld als je aan sexting doet met je baas, docent of begeleider. Het is dan veel moeilijker om nee te zeggen.
- Als er een groot leeftijdsverschil is. Met name als het gaat over een volwassene en een kind.
- Als minderjarigen worden betaald voor naaktbeelden
- Als er sprake is van pesten, intimidatie, smaad of laster. Bijvoorbeeld wanneer iemand een naaktfoto van een ander online zet.

Het is nooit jouw schuld!

Weinig slachtoffers van sexting of online shaming zoeken hulp. Vaak omdat ze zich schamen, of denken dat het hun eigen schuld is. Wanneer iemand te maken krijgt met shaming, heeft de omgeving vaak een oordeel. Dit zorgt voor extra schaamte, onzekerheid en angst. De gevolgen voor het slachtoffer kunnen ingrijpend zijn. **Maar shaming is nooit de schuld van het slachtoffer!**

Wat kan ik doen als er ongewenst een foto of filmpje van mij online staat?

Staat jouw naaktfoto opeens online? Heeft je ex-vriend(in) dat filmpje waarin jij je kleren voor haar uittrekt, naar anderen gestuurd? Blijf er niet mee rondlopen en meld het snel aan iemand, zoals je ouders, de politie of bij [Helpwanted.nl](https://www.helpwanted.nl). Als een foto eenmaal online staat, dan kan verspreiding razendsnel gaan. Hoe sneller je reageert, des te groter de kans is dat je kunt voorkomen dat het verder wordt verspreid. Soms kom je er zelf pas laat achter en is het al op meerdere sites en social media verspreid. Ook dan is het belangrijk om iemand in vertrouwen te nemen, zodat je samen kunt kijken wat je kunt doen aan de vervelende situatie waar je in terecht bent gekomen.

Verwijder de foto of video in overleg met de politie. Het is heel begrijpelijk dat je al het beeldmateriaal zo snel mogelijk van het internet verwijderd wilt hebben. Websites zoals Youtube helpen daarbij wanneer je bij hen melding maakt. Als je aangifte wilt doen, is het echter verstandig om het verwijderen in overleg met de politie te doen. Wanneer het materiaal al verwijderd is voordat je aangifte hebt gedaan, is namelijk ook een belangrijk deel van het bewijsmateriaal verdwenen. Als de foto op een buitenlandse internetpagina staat, kan de hele procedure wat langer duren.

3 – DE AANPAK

Bij het bestrijden van pesten staat het 4e Gymnasium voor een integrale aanpak. Hierbij maken we gebruik van de zogenaamde vijfsporenaanpak, een door het Nationaal Onderwijsprotocol ontwikkelde methode waarbij zoveel mogelijk alle partijen worden betrokken bij het vinden van een oplossing. De antipestcoördinator bewaakt de wijze van afhandeling volgens de checklist vijfsporenaanpak (bijlage V) en registreert dit.

Vijfsporenaanpak

In deze aanpak wordt gekeken naar de verschillende rollen die in hoofdstuk 1 zijn beschreven – de school, de gepeste, de pester, de klasgenoten en de ouders:

1. De school neemt zijn algemene verantwoordelijkheid:

- De school werkt aan een zo goed mogelijke schoolcultuur en sfeer waarin veiligheid van alle “bewoners” – leerlingen, docenten en overige medewerkers – voorop staat
- De school neemt stelling tegen pesten
- De school zorgt dat alle functionarissen – schoolleiding, afdelingsleiders, mentoren en docenten – voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school in het bijzonder

2. De school biedt steun aan de gepeste:

- Het probleem wordt serieus genomen; de leerling kan zijn of haar verhaal doen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Er wordt zo nodig hulp ingeroepen van de onderwijshulpverlener of een externe `begeleider`*

3. De school biedt steun aan de pester:

- De leerling wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- Er wordt geprobeerd de achterliggende oorzaken van het pestgedrag boven tafel te krijgen
- Er wordt zo nodig hulp ingeroepen van de onderwijshulpverlener of een externe begeleider

4. De school betreft de rest van de klas bij het oplossen van het pestprobleem:

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie
- De mentor komt hier na verloop van tijd bij de klas op terug (follow-up gesprekken)

5. De school biedt steun aan de ouders van de gepeste en de pester:

- Ouders van een gepest kind worden serieus genomen; zij kunnen hun verhaal doen
- Ouders die daarom vragen kunnen informatie en advies krijgen over pesten en de manieren waarop dit kan worden aangepakt
- Er wordt samengewerkt tussen school en ouders om het pestprobleem aan te pakken
- Zo nodig worden ouders doorverwezen naar deskundige ondersteuning

** De ouders van een leerling die gepest wordt, hebben er soms moeite mee dat hun kind ‘aan zichzelf’ zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen! Dat klopt: het pesten moet stoppen. Maar dat is niet alles. Een leerling, en zeker een leerling met een pestachtergrond, moet zich veilig kunnen voelen op school; het wil geaccepteerd worden en verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.*

4 – INTERVENTIES

Een interventie is een handeling die wordt uitgevoerd om een probleem aan te pakken. Voorbeelden van hoe er gehandeld kan worden op Het 4^e Gymnasium bij een pestprobleem is te lezen in dit hoofdstuk.

Herstelrecht

Het doel van het herstelrecht is om het veroorzaakte leed en de aangerichte schade zoveel mogelijk te herstellen. Tevens willen we ervoor zorgen dat het niet opnieuw gebeurt. Hierbij betrekken we alle partijen. We spreken met de dader(s), slachtoffer(s) en eventuele omstanders over wat er moet gebeuren na een conflict. De volgende vragen staan centraal:

- Wie is er getroffen?
- Wie neemt daarvoor verantwoordelijkheid?
- Wat heeft de gepeste leerling nodig om te kunnen herstellen?
- Wat heeft de gepeste nodig om er weer bij te horen? En is dit voor alle betrokkenen voldoende of moet er nog meer gebeuren?

De procedure voor het herstelrecht is in handen van een procesbegeleider, bijvoorbeeld een mentor. Het is de taak van de procesbegeleider om alle betrokkenen bij elkaar te brengen. Het doel moet zijn om het slachtoffer alle ruimte te geven zijn/haar pestervaring en de gevolgen hiervan te delen. De dader heeft de uitdrukkelijke opdracht om te luisteren. De procesbegeleider zal de volgende vragen stellen aan het slachtoffer:

- Wat is er gebeurt?
- Hoe voelde je toen?
- Wat merk je er nog van?
- Wat moet de dader doen om het goed te maken?

Nadat deze vragen zijn gesteld is de dader aan het woord. De vragen die hierbij gesteld worden hebben het doel de schade te herstellen:

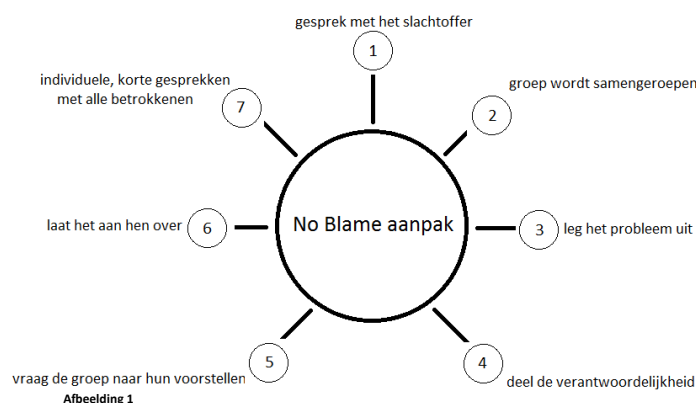
- Hoe denk je nu over wat je gedaan hebt?
- Waar heb je het meeste spijt van?
- Wat kan jij nu doen om het goed te maken?

Als al deze vragen door de betrokkenen zijn beantwoord wordt aan het slachtoffer gevraagd of hij/zij tevreden is met de uitkomst van het gesprek. Het slachtoffer heeft dus het laatste woord.

Er is bij het herstelrecht geen ruimte voor een dader om pesterijen te ontkennen of om de gepeste leerling de schuld te geven. Als dit toch gebeurt, dan moet de procesbegeleider direct het gesprek stoppen. In dit geval wordt er opgeschaald via de sanctieladder naar melding 2 (zie hoofdstuk 6).

Steungroep

Deze aanpak werd in de jaren 80 ontwikkeld met de naam No Blame-aanpak. De No Blame-aanpak is een waardevol instrument om het pestgedrag te laten stoppen en de gepeste te helpen. Het fascinerende aan deze aanpak is dat er niet gestraft wordt. De aanpak vraagt aan jongeren om oplossingen te bedenken tegen pesterijen en deze te laten toepassen. Hiervoor worden interventies georganiseerd o.l.v. een procesbegeleider volgens de stappen uit afbeelding 1.

Stap 1: Een gesprek met het slachtoffer.

Het gaat er hierbij om dat de procesbegeleider er achter komt door wie de gepeste leerling wordt belaagd. Wie nemen het voortouw; wie zijn de volgers? Maar vooral ook: wat gebeurt er intern, in het hoofd, van het slachtoffer. Wat is het effect op hem als persoon van wat hem overkomt? Focus je op het gevoel van de leerling. Feitelijkheden zijn minder belangrijk. Vraag de leerling als 'huiswerkopdracht' tot uitdrukking te brengen hoe hij zich voelt (opstel, tekening, gedicht). Vraag of je dit product met andere leerlingen mag bespreken. Licht de ouders van de gepeste leerling en van de meest betrokken leerlingen in over je aanpak en vraag of zij erachter kunnen staan. Als dat zo is, kun je de volgende stappen zetten.

Stap 2: Bijeenkomst met een groep

Organiseer een gesprek met betrokken leerlingen (bij voorkeur 6 tot 8 leerlingen). De begeleider heeft een bijeenkomst met het groepje leerlingen dat tijdens het gesprek met het doelwit gekozen is. Pesters, meelopers zowel als leerlingen met een positieve groepsinvloed. Let op: het slachtoffer doet hieraan niet aan mee.

Stap 3: Situatie schetsen en uitleg geven

Leg het probleem uit. De procesbegeleider vertelt hoe het slachtoffer zich voelt. Treedt absoluut niet in details, noch verliest hij zich in ja/nee-discussies rond incidenten of beweerde feiten. Er wordt niet beschuldigd, noch worden er daders aangewezen. Leg de situatie op tafel zonder ook maar iemand te beschuldigen. De situatie is dat een klasgenoot zich op dit moment doodongelukkig voelt. Vertel dat niemand (op dit moment, naar aanleiding van deze situatie) bang hoeft te zijn voor straf, represailles. Iedere beschuldiging draagt de kiem in zich voor hernieuwd intensiever en ondergronds pesten.

Stap 4: Verantwoordelijkheid uitdelen

Een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De procesbegeleider zegt dat in een groep ieder medeverantwoordelijkheid is voor hoe anderen zich voelen. En dat iedereen er een bijdrage aan kan leveren hoe anderen zich voelen. Sterker nog; iedereen heeft altijd invloed. Als jij stil, rustig bent en je nooit ergens mee bemoeit, heb je ook invloed.

Stap 5: Voorstellen formuleren

De procesbegeleider vraagt alle deelnemers om met ideeën te komen die er toe bijdragen dat de leerling die besproken wordt, zich gelukkiger gaat voelen. Dit kan er toe leiden dat de leerlingen tips hebben voor het slachtoffer. De begeleider complimenteert dit en vraagt of hij deze tips mag overbrengen aan het slachtoffer. Er vindt dus een omkering plaats: de leerlingen geven tips aan het slachtoffer en krijgen te horen 'fijn dat jullie meedenken en dat jullie op deze manier de ander helpen'. Daarna kan de begeleider zeggen: 'fijn dat ik die tips van jullie mag overbrengen. Dat ga ik doen. Maar zijn er ook dingen die jullie kunnen en willen doen om er voor te zorgen dat de ander zich prettiger voelt? De begeleider moedigt aan en geeft positieve feedback, maar waakt er voor de leerlingen beloftes tot gedragsverbetering af te dwingen.

Stap 6: Laat het aan hen over

Een proeftijd van zeven dagen afspreken waarin de buddies de kans krijgen om hun voorstellen uit te voeren. Laat het probleem verder aan de groep over. Geef de leerlingen (en jezelf!) verantwoordelijkheid, rust en invloed. Spreek met hen af dat je later terugkomt op het probleem. Bedank hen voor het feit dat zij meedenken en meehelpen.

Stap 7: Evaluatie van de leerlingen na één week

Organiseer een evaluatie met gepeste en alle groepsleden apart en bespreek de voorgaande zeven dagen. Ingeval de gepeste geen verbetering ervaart, worden de stappen herhaald.

Vraag alle leerlingen die je eerder hebt gesproken, inclusief de gepeste leerling, na een week of twee, hoe de zaken nu lopen. Wat is er verbeterd? Doe hiervan verslag aan de ouders van de gepeste leerling en de meest betrokken ouders.

5 – ROLLEN VAN VOLWASSENEN

In dit hoofdstuk worden de rollen van verschillende volwassenen op en rond school beschreven. Naast de rol van de ouders beschrijven we ook de taken van alle functionarissen van de school.

A – De ouders

- Ouders die merken of vermoeden dat hun kind gepest wordt, nemen contact op met de school. Het centrale aanspreekpunt voor zowel ouders als leerlingen is als altijd de mentor. Mentoren zijn bereikbaar via de schoolmail of de 4^e Gymnasium app. (Zie voor een lijst met mentoren en e-mailadressen de schoolgids of de website; <https://www.het4egymnasium.nl/home/school/organisatie>)
- Na het contact met de mentor, kan desgewenst met een andere functionaris van de school een afspraak worden gemaakt. In volgorde: met de jaarlaagcoördinator van het leerjaar, anti-pestcoördinator en in uiterste gevallen de rector.

B – De docenten

- De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol.
- Wanneer zij pestgedrag waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen aan mentor en/of jaarlaagcoördinator.

C – De mentor

- Signaleert en bewaakt de veiligheid in de klas.
- Is veelal het eerste aanspreekpunt voor leerling en ouders in geval pesten.
- De mentor overlegt met de jaarlaagcoördinator en antipestcoördinator over een passende aanpak.
- Indien daar aanleiding toe bestaat, besteedt de mentor in zijn/haar klas expliciet aandacht aan pestgedrag tijdens een groepsbespreking. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. De mentor bespreekt dit pestprotocol.
- Wanneer pesten plaatsvindt is de mentor procesbeleider. Hij/zij praat eerst met het slachtoffer en later met de dader en omstanders apart. De mentor bespreekt met de dader de sanctieladder. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlagen II en III. Vervolgens organiseert interventies (zie hoofdstuk 4) tussen leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen (bijvoorbeeld in de vorm van een pestcontract: zie bijlage I).
- Hij/zij bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- Hij/zij praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
- Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de jaarlaagcoördinator en antipestcoördinator van de leerling(en). Hij verwijst naar Magister waarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt genoteerd staan.

D – De jaarlaagcoördinator

- De jaarlaagcoördinator neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert een gesprek tussen beiden.
- In het contact met de pester is het doel driedelig, namelijk:
 - confronteren (zie bijlage III);
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, op basis waarvan hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- Hij/zij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de onderwijshulpverlener.
- Hij/zij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject: recidief gedrag kan leiden tot schorsing van de leerling.
- Hij/zij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- Hij/zij zorgt voor terugkoppeling van alle informatie aan de mentor en de antipestcoördinator.

E – De vertrouwenspersoon

- Leerlingen, ouders en medewerkers kunnen, bij de vertrouwenspersoon terecht met problemen van vertrouwelijke aard, bijvoorbeeld op het terrein van pesten, (seksuele) intimidatie, discriminatie of agressie. De vertrouwenspersoon op school kan klachten bespreken of indien nodig doorverwijzen.

F – De zorgcoördinator/ zorgteam

- Hij/zij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste of diens ouders.
- Hij/zij kan leerlingen desgewenst doorverwijzen naar externe hulp, zoals kanjer- of andere sociaal-emotionele trainingen.

G – De antipestcoördinator (APC)

- Coördineert het beleid in het kader van het tegengaan van pesten.
- Fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten voor leerlingen, ouders en collega's.
- Coördineert en ondersteunt mentoren en jaarlaagcoördinatoren bij het oplossen van een pest probleem.
- Kan indien gewenst het contact met ouders overnemen van de jaarlaagcoördinator of mentor.
- De antipestcoördinator bewaakt de wijze van afhandeling volgens de checklist vijfsporenaanpak (bijlage V) en registreert dit.
- Houdt een vinger aan de pols nadat een casus is afgehandeld.

H – De rector en conrector

- De (con)rector dient als klankbord voor functionarissen van de school.
- In geval van schorsing, zal de (con)rector hierover een besluit nemen.
- De (con)rector is het aanspreekpunt voor alle zaken die het onderwijs en de gang van zaken op school betreffen.
- Wanneer ouders onvrede uitten over het handelen van functionaris van de school kan er een gesprek met de (con)rector aangevraagd worden.

I – Het onderwijsondersteunend personeel (OOP)

- Signaleert en bewaakt de veiligheid buiten het klaslokaal.
- Wanneer zij pestgedrag waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen aan mentor en/of jaarlaagcoördinator.

6 - SANCTIELADDER VOOR DE PESTER

Melding 1:

Gesprek met betrokken leerlingen o.l.v. mentor(en); met name met pester(s) en slachtoffer(s).

Gesprek met pester(s):

*Het gesprek met de pester heeft een waarschuwend karakter. Er worden afspraken gemaakt over gewenste gedragsverbetering binnen een gestelde termijn van 4-6 weken.
Afhankelijk van de ernst van het incident kan gekozen worden voor het geven van een (pedagogische) straf. De volgende stap uit het protocol wordt besproken: vierkant rooster* voor een dag.
Een leidraad voor een gesprek met een pester is te vinden in bijlage III.*

Gesprek met/ hulp voor het slachtoffer:

*In overleg met het slachtoffer kan besproken worden wat er aan ondersteuning nodig is. Er kan gesproken worden over een herstelgesprek tussen slachtoffer en pester(s). De antipestcoördinator (APC) kan hierin adviseren en ondersteunen.
Een leidraad voor een gesprek met een gepeste is te vinden in bijlage II.*

Naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de mentor binnen de afgesproken termijn (4-6 weken). Nieuwe pestincidenten worden vastgelegd. *APC checkt stand van zaken bij mentor.*

Melding 2:

Als het pestgedrag niet stopt volgt een tweede gesprek met de pester(s) en hun ouders onder leiding van een jaarlaagcoördinator. Daarnaast vindt een gesprek plaats met slachtoffer(s) en hun ouders.

APC wordt geïnformeerd door mentor, denkt mee over aanpak en bewaakt samenhang tussen afgesproken interventies.

Gesprek met pester(s):

De pesters krijgen een vierkant rooster voor een dag en eventueel een pedagogische straf daarnaast wordt een pestcontract opgesteld (zie bijlage I). Ze krijgen opnieuw 4-6 weken om hun gedrag aan te passen. Er kan begeleiding ingezet worden om tot gedragsverandering te komen. De volgende stap uit het protocol wordt besproken:
vierkant rooster* voor een week + verplichte begeleiding.*

Gesprek met/ hulp voor het slachtoffer:

Het slachtoffer en zijn ouders worden geïnformeerd over de ondernomen stappen. Ondersteuningsmaatregelen zoals genoemd in stap 1 kunnen opnieuw besproken worden.

Naleving van de gemaakte afspraken wordt gecontroleerd en bijgehouden door de mentor binnen de afgesproken termijn (4-6 weken). Nieuwe pestincidenten worden vastgelegd. *APC checkt stand van zaken bij mentor en slachtoffer en ouders.*

Melding 3:

Als het pestgedrag niet stopt wordt door de JLC een **vierkant rooster*** voor tenminste een week opgelegd. Daarnaast wordt verplichte begeleiding/hulpverlening ingezet om tot gedragsverandering te komen. Ouders van de pesters en slachtoffers worden geïnformeerd. *De volgende stap uit het protocol wordt besproken: een interne schorsing**.*

APC wordt door jaarlaagcoördinator op de hoogte gehouden.

Melding 4:

Als het pestgedrag aanhoudt kan de schoolleiding overgaan tot: interne schorsing** → externe schorsing*** → schoolverwijdering.

*Bij een vierkant rooster dient een leerling een volledige dag op school te zijn. De leerling meldt zich om 8:00 bij de verzuimcoördinator en mag om 17:00, na afmelden bij de verzuimcoördinator het schoolgebouw verlaten. In overleg kan er ook voor gekozen worden dat een leerling zijn pauzes in een aparte ruimte moet doorbrengen.

** Een interne schorsing speelt zich af binnen de school. Een geschorste leerling doet niet mee aan de lessen en andere onderwijsactiviteiten. Hij werkt in een aparte ruimte binnen de school. Het maken van toetsen is hierop een uitzondering en mag door een schorsing niet worden belemmerd.

*** Een externe schorsing speelt zich af buiten de school. De leerling wordt uitgesloten van deelname aan lessen, andere onderwijsactiviteiten en heeft tijdelijk geen toegang tot het schoolgebouw. Het maken van toetsen is hierop een uitzondering en mag door een schorsing niet worden belemmerd.

Een schorsing kan alleen door de (con)rector opgelegd worden.

Registratie in het leerlingdossier (Magister)

Er wordt door de mentor van iedere melding, gesprek en gemaakte afspraken een verslag geschreven. Dit verslag wordt geplaatst als notitie in het leerlingdossier (Magister) van de betreffende leerling(en). Ook contact met ouders en/of hulpverlening wordt hierin genoteerd.

Bijlage I - VOORBEELD VAN EEN PESTCONTRACT

Contract "veilig op school"

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
3. Ik blijf van de spullen van een ander af.
4. Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter.
5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden.
6. Ik neem geen wapens mee naar school.
7. Ik gebruik geen geweld.
8. Als iemand mij hindert, vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen.
9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent of mijn mentor om hulp.

Handtekening leerling (voor akkoord): _____

Handtekening mentor (voor getuige): _____

Bijlage II – LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN GESPESTE LEERLING

Het doel:

- De leerling, het slachtoffer moet zich gehoord en gezien voelen.
- De leerling moet zich weer veilig voelen in school.
- Maak de leerling duidelijk: het is niet jouw schuld.
- Informeer de leerling over de vervolgstappen die worden ondernomen richting de pester.

Voorbeeldvragen voor het gesprek:

- Klopt het dat je gepest wordt? (H)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen? Let ook op lichaamstaal.
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen tegenover de pester? Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage III – LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET EEN PESTER

Het doel:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het op de hoogte brengen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren:

- Wees objectief en probleemgericht: beschrijf de feiten, check deze (kloppen ze) en vermijd interpretaties ('Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!'); confronteren is niet hetzelfde als kritiek leveren.
- Wees relatiegericht: je drukt de pester met zijn neus op de feiten, maar maakt hem niet met de grond gelijk! Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: 'Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.' Zeg nooit: 'Je bent heel gemeen.'
- Wees specifiek: benoem de situatie waar het over gaat en vermijd woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek dreigt daardoor te algemeen te worden.
- Wees veranderingsgericht: je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

- Nadat het probleem benoemd is, richt je je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Enz.
- Maak duidelijk dat er een tekort aan inlevend vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?
- Biedt zo nodig hulp aan van de onderwijshulpverlener (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

- Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie sanctieladder)
- Laat eventueel de leerling een pestcontract ondertekenen (zie bijlage I)

Bijlage IV - INTERNETPROTOCOL

Internet is een medium waarover er binnen een school afspraken gemaakt moeten worden. Hoe gebruik je internet? Maar vooral: hoe gedraag je je op internet en hoe ga je met elkaar om. Leerlingen, docenten en schoolleiding hebben in december 2007 gezamenlijk een aantal afspraken gemaakt omtrent het gebruik van internet op school én buiten school.

Algemeen:

- Geef zo min mogelijk persoonlijke informatie van jezelf door op Internet.
- Geef nooit persoonlijke informatie van een ander door op Internet.
- Voorbeelden van persoonlijke informatie zijn: namen, adressen en telefoonnummers, mailadressen en wachtwoorden.

E-mail en chat:

- Verstuur bij e-mail berichten nooit foto's van anderen zonder toestemming van die personen.
- Beantwoord nooit e-mail waarbij je je niet prettig voelt of waar dingen in staan waarvan je weet dat dat niet hoort.
- Verstuur ook zelf dergelijke mailtjes niet: geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Verstuur geen anonieme of pseudonieme mail.
- Reageer niet op seksuele toespelingen op de chat en post zelf ook geen lompe berichten en bedreigingen.
- Open geen mailtjes van onbekenden en geen bijlages.
- Beledig niemand tijdens het chatten, praat ruzies uit buiten internet.

School:

- Download niets op je schoolprofiel wat je niet nodig hebt voor school: geen muziek, geen filmpjes, geen software.
- Gebruik een ander adres (bv. Hotmail) dan je schooladres om je te registreren op websites die niets met school te maken hebben.
- Vertel je docent meteen als je informatie tegenkomt waardoor jij je niet prettig voelt.
- Mocht jij je vervelend voelen door iets wat je gezien hebt op internet, stap dan af op iemand die je vertrouwt, bijvoorbeeld de mentor.

Forumsites verbonden met school (Facebook, Twitter en Instagram van het 4e Gymnasium enz.):

- Plaats geen links op een forum of in een chatbox naar andere sites die als schokkend kunnen worden ervaren.
- Plaats geen foto's van anderen zonder toestemming van die personen.
- Wanneer je toestemming vraagt aan een persoon, vermeld duidelijk voor welk platform dit bedoelt is en waar men dit kan vinden.
- Ga niet schelden, pesten, beledigen.
- Wanneer je ergens op wilt reageren, denk na voordat je iets zegt: formuleer het altijd positief. Negatieve reacties horen hier niet thuis.

Bijlage V – CHECKLIST VIJFSPORENAANPAK

Bij een melding van een pestgeval, kan deze checklist houvast geven tijdens de afhandeling. Deze lijst geeft de wijze van afhandeling conform de vijfsporenaanpak weer. Deze checklist is ter ondersteuning bij een pestcasus. Het is niet noodzakelijk alle actiepunten te doorlopen. De antipestcoördinator bewaakt de wijze van afhandeling en registreert dit.

	Actie	Datum	Datum	Datum	Datum
1	Steunend gesprek met de gepeste door de mentor.				
2	Corrigerend gesprek met pester door de mentor.				
3	Corrigerend gesprek met de meelopers door de mentor.				
4	Corrigerend gesprek met de pester door de jaarlaagcoördinator.				
5	Corrigerend gesprek met de meelopers door de jaarlaagcoördinator.				
6	Leerling bemiddeling ingezet.				
7	Pestcontract pester.				
8	Herstelrecht ingezet.				
9	Maatje voor de gepeste benoemd.				
10	Steungroep voor de gespeste benoemd.				
11	Sociale vaardigheids cursus pester.				
12	Weerbaarheidscursus gepeste.				
13	Groepsactiviteit o.l.v. mentor.				
14	Klassenregels maken o.l.v. mentor.				
15	Anti pestprogramma in de klas o.l.v. mentor.				
16	Wijzigingen groepssamenstellen/ klassenopstelling.				
17	Overplaatsing pester.				
18	Vierkant rooster pester.				
19	Schroting pester.				
20	Verwijdering pester.				
21	Verwijzing gepeste leerling naar begeleidingsexpert.				
22	Verwijzing pester naar begeleidingsexpert.				
23	Bemiddeling school- ouders gepeste.				
24	Bemiddeling school- ouders pester.				
25	Hoor en wederhoor sancties door de schoolleiding.				
26	Klacht bij bevoegd gezag.				
27	Mediation tussen school en ouders gepeste.				
28	Mediation tussen school en ouders pester.				
29	Klacht bij klachtencommissie gepeste.				
30	Klacht bij klachtencommissie pester.				
31	Aangifte gepeste.				
32	Ondersteuning ouders door APC.				
33	Ondersteuning ouders bij vertrouwenspersoon.				
34	Ondersteuning ouders bij klachtenprocedure.				
35	Anders:.....				